

Καταγωγή τῆς μουσικῆς

ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ φωνές διαμορφώθηκαν οἱ πρῶτες ἀρθρώσεις ἢ οἱ πρῶτοι ἦχοι, σύμφωνα μέ τό ποιόν τοῦ πάθους πού ὑπαγόρευε τίς μέν ἤ τούς δέ. Ὁ θυμός προκαλεῖ ἀπειρητικές κραυγές πού ἀρθρώνονται μέ τή γλώσσα καί τόν οὐρανίσκο· ἀλλά ἡ φωνή τῆς τυφερότητας εἶναι πύθωνα, καθώς τήν τροποποιεῖ ἡ γλωττίδα, καί αὐτή ἡ φωνή γίνεται ἦχος. Ἀπλῶς οἱ τόνοι εἶναι πύσχοι ἢ πύσχοι, οἱ ἀποχρώσεις λίγο πονύ ὀξεῖες, ἀνάνιο-για μέ τό συναίσθημα πού ἐξωτερικεύουν. Ἔτσι, ὁ ρυθμός καί οἱ ἦχοι γεννιῶνται μέ τίς συλλαβές, τό πάθος κινεῖ ὅλα τά ὄργανα τῆς ἀνθρώπου καί κοσμεῖ τή φωνή μέ τή λάμψη τους. Ἔτσι οἱ στίχοι, τά τρα-

γλώδια, ἡ ὁμιλία ἔχουν κοινή καταγωγή. Πῶς ἀπὸ τὴς βρώσεως γιὰ τὴς ὁποῖες μίλησα, τὰ πρῶτα λόγια ἔπλασαν τὰ πρῶτα τραγουδιὰ· οἱ περσοδικές καὶ μετρημένες στροφές τοῦ ρυθμοῦ, οἱ μελωδικές ἀποχρώσεις τῶν τῶνων γέννησαν τὴν ποιήσιν καὶ τὴ μουσικὴν, μαζί καὶ τὴ γλώσσα, ἡ μᾶλλον ὅλα τοῦτα ἀπάρτιζαν τὴ γλώσσα γι' αὐτὰ τὰ εὐτυχεῖ κλίματα καὶ τοὺς εὐτυχεῖς καιροὺς, ὅταν οἱ μόνες πιεστικὲς ἀνάγκες τοῦ ζητοῦσαν τὴν ἐπιταυρία τῶν ἄλλων ἦσαν οἱ ἀνάγκες τῆς καρδιάς.

Οἱ πρῶτες ἱστορίες, οἱ πρῶτες δημηγορίες, οἱ πρῶτοι νόμοι γράφτηκαν σέ στίχους· ἡ ποιήσιν βρέθηκε πρὶν ἀπὸ τὴν πρόζαν, ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνηι, ἐπειδὴ τὰ πάθη μιλοῦν πρὶν ἀπὸ τὸ λόγο. Τὸ ἴδιον ἔγινε καὶ μέ τῇ μουσικῇ ἀρχικά· ἡ μὲν μουσικὴ ἦταν ἡ μελωδία καὶ ἡ μὲν μελωδία ὁ ποιητὴς ἦχος τῆς ὁμιλίας· οἱ τῶνοι ἀπάρτιζαν τὸ τραγουδί, ἡ προσωδία ἀπάρτιζε τὸ μέτρο, καὶ μιλοῦσαν τόσο μέτῳς ἥχους καὶ τὸ ρυθμὸ ὅσο καὶ μέ τὴς ἀφθρώσεως καὶ τὴς φωνῆς. Κατὰ τὸν Στράβωνα, ἡ ὁμιλία καὶ τὸ τραγουδί ἀλλοτε ἦταν τὸ ἴδιο πράγμα, γεγονός που ἀποδεικνύει, ὅπως λέει, ὅτι ἡ ποιήσιν εἶναι ἡ ποιήσιν τῆς εὐγλωττίας. Θὰ ἔπρεπε νὰ πούμε ὅτι ἀμφοτέρως εἶχαν τὴν ἴδια πηγὴ καὶ ἀρχικά ταυτίζονταν.

Ἄραγε ὅσον ἀφορᾷ στὴ συγκρότηση τῶν πρώτων κοινωνιῶν ἦταν ἐκπληκτικὸ τὸ ὅτι συγχρόρησαν τὴς πρῶτες ἱστορίες καὶ τραγουδιῶσαν τοὺς πρώτους νόμους; Ἦταν τόχα παρὰξενό ὅτι οἱ πρῶτοι γραμματικοὶ ὑπέταξαν τὴν τέχνη τους στὴ μουσικὴ καὶ τὴς διδάξαν ἐξίσου ἀμφοτέρως;

Μιά γλώσσα ποὺ ἔχει ἀφθρώσεις καὶ φωνὲς διαθέτει μόνον τὸ ἥμισυ τοῦ πλοῦτου της. Ἐκπαρξέει βέβαια ἰδέες, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐκπαρξέει συνασθήματα εἰκότων, χρειάζεται ἓνα ρυθμὸ καὶ ἥχους, διηλαθὴ μιὰ μελωδία. Ἰδοὺ τὸ γνόρισμα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, τὸ ὅποιο στερεῖται ἡ δική μας.

Μᾶς καταπλήσσουν πάντα τὰ ὑπέροχα ἀποτελέσματα τῆς εὐφράδειας τῶν Ἑλλήνων στὴν ποιήσιν καὶ στὴ μουσικὴν, ἐντυπώσεις ποὺ δὲν συμπληρώνονται μέ τὸ νοῦ μας γιὰτὶ δὲν νύθουμε πιά τίποτα παρόμοιο, καὶ τὸ μόνον ποὺ μπορούμε νὰ ἀποκομίσουμε βλέποντάς τις τόσο ἐμπειριστικαὶ μένεις εἶναι νὰ προσποιούμεθα πῶς τίς πιστεύουμε ἀπὸ φιλοφροσύνη πρὸς τοὺς σοφοὺς μας. Ὁ Μπαρέτ, ποὺ κοιτᾷ στραβά μετέγραψε σέ νότες τῆς δικῆς μας μουσικῆς ὁρισμένα κομμάτια ἐλληνικῆς μουσικῆς, εἶχε τὴν ἀφέλεια νὰ τὰ ἐξηγηθῇ στὴν Ἀκαδημία Πραγματικῶν καὶ οἱ ἀκαδημαῖκοι εἶχαν τὴν ὑπομονὴ νὰ τὸν ἀκού-

σουν. Θαυμάζω αυτό τό ἐγχείρημα σέ μιὰ χώρα ποὺ ἡ μουσικὴ τῆς εἶναι ἀκατανόητη σέ κάθε ἄλλο ἔθνος. Δώστε ἔνα μονόλογο ἀπὸ γαλλικὴ ὅπερα νὰ ἐκτελεστεῖ ἀπὸ ὁποιονδήποτε ξένο μουσικό. ἄμφιβάλλω ἂν θά τὸν ἀναγνωρίσετε. Κι ὅμως, αὐτοὶ οἱ Πάλλαι φιλοδοξοῦσαν νὰ κρῖνουν τὴ μελωδία μιᾶς ὠδῆς τοῦ Πινδάρου ποὺ μελοποιήθηκε πρὶν ἀπὸ δύο χιλιάδες χρόνια!

Διάβασα ὅτι κάποτε στὴν Ἀμερική οἱ Ἰνδιάνοι, ὅταν εἶδαν τὸ ἐκπληκτικὸ ἀποτελεσμα τῶν πυροβόλων ὀπλῶν, σάμαζαν καρὰ γῆς τὰ βόλια ἀπὸ τὰ μουσκέτα, κατόπιν τὰ ἔφρχαν μὲ τὸ χέρι κἀνοντας τρομερὸ θόρυβο μὲ τὸ στόμα καὶ ἀποροῦσαν ποὺ δὲν σκότωναν κανέναν. Οἱ ρήτορες, οἱ μουσικοί, οἱ εἰδημόνες μᾶς μιᾶζουν μὲ αὐτοὺς τοὺς Ἰνδιάνους. Τὸ ἐκπληκτικὸ δὲν εἶναι ὅτι μὲ τὴ μουσικὴ μᾶς δὲν κἀνοῦμε πιά ὅ,τι ἔκαναν οἱ Ἑλλήνες μὲ τὴ δική τους; ἀντιθετα, θά ἦσαν σκάνδαλο ἂν μὲ τόσο διαφορετικὰ ὄργανα εἴχαμε τὰ ἴδια ἀποτελέσματα.

Περὶ μελωδίας

ΑΝΑΜΦΙΒΟΛΟΣ ὁ ἄνθρωπος ἀλλοῦζε λόγῳ τῶν αἰσθησέων του. Ἀλλὰ ὅταν δὲν διακρίνουμε τίς ἀλλοιές, συγχέουμε τίς αἰτίες· ἀναγνωρίζουμε μέγιστη καὶ ἐλάχιστη ἄξια στίς αἰσθήσεις, δὲν βλέπουμε ὅτι συχνά μᾶς ἐρεθίζουν ὅχι μόνο ὡς αἰσθήσεις, ἀλλὰ καὶ ὡς σημεῖα ἢ εἰκόνες, καὶ ὅτι οἱ ἡθικὲς τους συνέπειες ἔχουν κι αὐτὲς ἡθικὲς αἰτίες. Ὅπως τὰ συνασθήματα ποὺ γεννᾷ μέσα μᾶς ἡ ζωγραφικὴ δὲν πηγάζουν ἀπὸ τὰ χρώματα, ἢ ἐπὶ πρῶτα τῆς μουσικῆς στίς ψυχές μᾶς δὲν εἶναι ἔργο τῶν ἡχῶν. Μπορεῖ ὅμοια χρώματα μὲ ἀρμονικὲς ἀποχρώσεις νὰ τέρπουν τὴν ὄραση, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ τέχνη εἶναι ἀμύγῳ αἰσθητηριακή. Αὐτὸ ποὺ μᾶς ἐπηρεά-

ζει εἶναι τὸ σχέδιο, ἡ μίμηση τοῦ προσοδίδει σέ αὐτὰ τὰ χρώματα ζωῇ καὶ ψυχῇ, τὰ πᾶσι τοῦ ἐκφράζουσιν καὶ συγκινοῦν τὰ δικά μας, τὰ ἀντικείμενα τοῦ παριστοῦν. Τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸ συναίσθημα δὲν σγελίζονται μὲ τὰ χρώματα. Τὰ γνωρίσματα ἐνὸς συγκινητικοῦ πίνακα μᾶς ἀγγίζουν ἀκόμα καὶ σέ μιά χαλικογραφία· ἀφαιρέστε αὐτὰ τὰ γνωρίσματα ἀπὸ τὸν πίνακα, τὰ χρώματα δὲν κάνουν πιά τίποτα.

Ἡ μελωδία ἐπιτελεῖ στή μουσικὴ ὅ,τι τὸ σχέδιο στή ζωγραφικὴ αὐτῇ σημειώνει τὰ γνωρίσματα καὶ τίς μορφές, τῶν ὁποίων οἱ συγχορδίες καὶ οἱ ἤχοι εἶναι ἀπὸ τῶς τὰ χρώματα. Θὰ ἔλεγε ὅμως κάποιος ὅτι ἡ μελωδία εἶναι μιά ἀπὸ τὴν ἡχητικὴ διαδοχὴ δαλὰ καὶ τὸ σχέδιο εἶναι μιά χρωματικὴ διαμόρφωση. Ὁ ρήτορας χρησιμοποιεῖ μελάνη γιὰ νὰ καταγράψει τίς σκέψεις του· σημαίνει τάχα αὐτὸ ὅτι ἡ μελάνη εἶναι ἓνα πολὺ εὐγλωττο ὕρρο;

Ἰσθεῖστε μιά χώρα ὅπου ἀγνοοῦν παντελῶς τὸ σχέδιο, ἀλλὰ πολλοὶ ἄνθρωποι καταγίνονται στὸ συνδυασμὸ, στήν ἀνάμειξη, στὴ διάλυση χρωμάτων, πιστεύοντας ὅτι διατρέπουν στὴ ζωγραφικὴ. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐβλεπαν τὴ δική μας ζωγραφικὴ ὅπως ἀκριβῶς βλέπουμε ἐμεῖς τὴ μουσικὴ τῶν Ἑλλήνων. Ἄν τὸς μιλούσαμε γιὰ τὴ συγκίνηση τοῦ

μᾶς προκαλοῦν οἱ ὅμοιοι πίνακες καὶ γιὰ τὴν τέρεψη μπροστὰ σέ ἓνα περιπαθές θέμα, οἱ σοφοὶ τοὺς θὰ ἐμβάθυναν παρευθὺς στὸ ζήτημα καὶ θὰ συνέκριναν τὰ χρώματά τους μὲ τὰ δικά μας, θὰ ἐξέταζαν ἐν τῷ πρῶσινὸ μας εἶναι πῶς ἦτοιο ἢ τὸ κόκκινο πῶς λαμπροῦ; Θὰ γύρευαν νὰ βροῦν ποιές χρωματικές συγχορδίες προκαλοῦν δάκρυα, ποιές προκαλοῦν θυμὸ; Οἱ διάφοροι Μπιρέτ αὐτῆς τῆς χώρας θὰ ἔβριζαν πᾶνω σέ ράχη κάποια παραιμορφωμένα κουρέλια τῶν πινάκων μας· κατόπιν θὰ ἀναρωτιόνταν κατὰ-πληκτοὶ τί τὸ ὑπέρογο ὑπάρχει σέ αὐτὸ τὸ χρωματισμὸ;

Ἄν σέ κάποια γειτονικὴ χώρα ἀρχίσαν νὰ διαμορφώνουν κάποιο σχέδιο, κάποια ἡμιτελὴ μορφή, ὅλα αὐτὰ θὰ φαίνονταν τσαπατσουλὰ, ἐκκεντρικὴ καὶ μπαρόκ ζωγραφικὴ, καὶ γιὰ νὰ νὰ περσιώσουν τὸ γούστο, θὰ προσηλόνονταν στὸ ἀπλῶς ὅμοιο, πῶς δὲν ἐκφράζει τίποτα, ἀλλὰ κάνει νὰ λάμπουν οἱ ὅμορφες ἀποχρώσεις, οἱ μεγάλες χαλουργηματικές ἐπιφάνειες, οἱ χρωματικὲς διαβαθμίσεις χωρὶς κανένα γρακτηριστικό.

Στὸ τέλος, λόγω τῆς προσόδου, πιθανῶς θὰ ἔφταναν στήν ἐμπειρία τοῦ πρῶσιματος. Παρευθὺς κάποιος διάσημος καλλιτέχνης θὰ βάσιζε πᾶνω τοῦ ἓνα ὅ-

μορφο σύστημα. Κύριοι, θά τοὺς ἐλέγξε, γιὰ νὰ φιλοσοφήσουμε σωστά, πρέπει νὰ ἀνατρέξουμε στὶς φυσικὲς αἰτίες. Ἰδοὺ ἡ ἀποσύνθεση τοῦ φωτός, ἰδοὺ ὅλα τὰ πρωταρχικὰ χρώματα, ἰδοὺ οἱ σχέσεις τους, οἱ ἀναλογίες τους, ἰδοὺ οἱ ἀληθινὲς ἀρχές τῆς τέχνης τοῦ σᾶς προκαλεῖ ἡ ζωγραφικὴ. Ὅλες οἱ μουσικολογικὲς λέξεις περὶ σχεδίου, παρόστασης, μορφῆς εἶναι ξεκαθάρος τσαρλατανισμὸς τῶν Πάλλων ζωγράφων, ποὺ μὲ τίς μιμήσεις τους πιστεύουν ὅτι θὰ μεταδώσουν κι ἐγὼ δὲν ξέρω ποιὰ συγκίνηση στὴν ψυχῇ, ἐνῶ γνωρίζουμε ὅτι ὑπάρχουν μόνο αἰσθήσεις. Σᾶς λένε ὑπέροχα πράγματα γιὰ τοὺς πίνακές τους, ἀλλὰ δεῖτε τὰ χρώματά μου.

Οἱ Πάλλοι ζωγράφοι, θὰ συνέχιζε, ἴσως νὰ καί-
ταξαν τὸ οὐράνιο τόξο· κατάρρεσαν νὰ διδαχθῶν ἀπὸ
τὴ φύση κάποιον γούστο γιὰ τὴν ἀπύχρωση καὶ κά-
ποιο ἔνστικτο γιὰ τὸ χρωματισμὸ. Ἐγὼ σᾶς ἐδειξά
τίς μενίδες καὶ ἀληθινὲς ἀρχές τῆς τέχνης. Τὶ λέω
τῆς τέχνης; Ὅλων τῶν τεχνῶν, κύριοι, ὅλων τῶν
ἐπιστημῶν. Ἡ ἀνάδυση τῶν χρωμάτων, ὁ λογισμὸς
τῶν ἀντανανιάσεων τοῦ πρίσματος σᾶς παρουσιάζ-
ζουν τίς μόνες ἀκριβεῖς σχέσεις τοῦ ὑπάρχοντος στή
φύση, τὸν κανὼνα ὅλων τῶν σχέσεων. Ὅθεν τὰ πά-
ντα μέσα στὸ Σύνπταν εἶναι σχέση. Συνεπῶς γνω-

ρίζουμε τὰ πάντα ὅταν ξέρουμε νὰ ζωγραφίσουμε,
γνωρίζουμε τὰ πάντα ὅταν ξέρουμε νὰ συνδυάζουμε
χρώματα.

Τὶ θὰ λέγαμε γιὰ ἕναν τόσο στερεωμένο ἀπὸ αἰ-
σθημα καὶ γούστο ζωγράφο, ὥστε νὰ σκέφτεται
ἔτσι καὶ νὰ περιορίζει βλακωδῶς στή φυσικὴ τῆς
τέχνης του τὴν εὐχαρίστηση τοῦ μᾶς προκαλεῖ ἡ
ζωγραφικὴ; Τὶ θὰ λέγαμε γιὰ τὸν μουσικὸ ὁ ὁποῖος,
ἐμπνεόμενος παρόμοιων προκαταλήψεων, θὰ πίστευε ὅτι
ἡ ἀρμονία εἶναι ἡ μόνη πηγὴ τῶν μεγάλων μουσικῶν
ἐπιτευξέων; Θὰ βάζαμε τὸν πρότο νὰ καθήπτει
χρωματικὰ μενίδες ξύλινες ἐπιφάνειες καὶ θὰ κα-
ταδικάζαμε τὸν δεύτερο νὰ γράφει γαλλικὰς ὕστερες.

Ἐφόσον λοιπὸν ἡ ζωγραφικὴ δὲν εἶναι ἡ τέχνη
τοῦ συνδυασμοῦ τῶν χρωμάτων μὲ πρόπο εὐχάριστο
στήν ὄραση, ἡ μουσικὴ δὲν εἶναι ἡ τέχνη συνδυα-
σμοῦ τῶν ἤχων μὲ πρόπο εὐχάριστο στήν ἀκοή. Ἀν
ἴσχυε αὐτό, ἀμφότερες θὰ συναριθμοῦνταν στὶς φυ-
σικὲς ἐπιστημὲς καὶ ὄχι στὶς καλὰς τέχνες. Μόνο ἡ
μύηση τίς προβιβάζει σὲ αὐτὴ τὴν τάξη. Ἄρα τί
καθιστᾷ τὴ ζωγραφικὴ μνημικὴ τέχνη; Τὸ σχέδιο.
Τὶ καθιστᾷ τὴ μουσικὴ κατὰ παρόμοιο; Ἡ μελωδία.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Περὶ ἀρμονίας

Η ΟΜΟΡΦΙΑ τῶν ἤχων εἶναι φυσική· τὸ ἀποτέλεσμα τῶν αἰσθητικῶν φαινομένων, προκύπτει ἀπὸ τῆς σύγκρισης διαφόρων μορίων ἀέρος ποὺ τίθενται σὲ κίνηση ἀπὸ τὸ ἡχητικὸ σῶμα καὶ ἀπὸ τὰ συμπαραμαρτυνόμενα, ἴσως ἐπ' ἀπειρον. Τὸ σύνολο δίνει μὴ εὐχάριστη αἰσθησις. "Ὅλοι οἱ ἀνθρώποι τῆς ὑφηλίου εὐχαραστυνόμενοι νὰ ἀκούνε ὁμοφώνως ἤχους· ἀλλὰ ὅν ἀνθρώπων τῆ ἡ εὐχαραστυσῆς δὲν ἐμπυκνώνεται ἀπὸ μελωδικὰς ἀποχρώσεις ποὺ νὰ τοὺς εἶναι οὐκ εἰς, δὲν θὰ εἶναι γλυκιά, δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ ἡδονική. Τὰ πρὸς ὁμοφωνα προαιρούδια κατὰ τῆς γνώμης μας θὰ ἔχουν μέτρα ἐπιδόραση σὲ μὴν ἀκούῃ ποὺ δὲν τὰ ἔχει συνηθίσαι· εἶναι μὴ γνώσασα τῆς ὁποίας πρέπει νὰ κατέχοιμε τὸ λεξιόν.

Ἡ καθ'αυτὸ ἀρμονία ἐνδέχεται νὰ εἶναι πολὺ λιγότερο εὐνοϊκὴ. Διαβέτοντας μόνον τὰ κάλλη τῆς σύμβασης, δὲν καταλείπει τὰ αὐτὰ πού δὲν ἔχουν ἐξασκηθεῖ καὶ ἀπαιτεῖται μακρὰ ἐξουσιάζουσα γιὰ νὰ τὴν αἰσθανθοῦμε καὶ νὰ τὴ γευτοῦμε. Ἦ ἀξέστα αὐτὰ ἀκούει μόνον θορόβους στίς συνηγήσεις μας. Ὅταν οἱ φυσικὲς ἀναλογίαι ἀλλοιώνονται, εἶναι εὐνόητο ἡ φυσικὴ εὐχαρίστηση νὰ ἐξαφανίζεται.

Ἐνας ἦχος φέρει μαζί του ὅλους τοὺς σχετικὸς ἀρμονικὸς ἦχους, στίς σχέσεις ἑντασης καὶ διαστήματος πού πρέπει νὰ ἔχουν μεταξύ τους γιὰ νὰ ἀποδώσουν τὴν πρὶς τέλεια ἀρμονία αὐτοῦ τοῦ ἦχου. Ὅταν προσθέτετε μιὰ τρίτη ἢ μιὰ πέμπτη ἢ κάποια ἄλλη συνηγήση, δὲν τὴν προσθέτετε, τὴν ἀναδιπλώνετε· ἀφήνετε τὴ σχέση διαστήματος, ἀλλὰ ἀλλοιώνετε τὴ σχέση ἑντασης. Ἐνισχύοντας μιὰ συνηγήση καὶ ὄχι τίς ἄλλες, καταργεῖτε τὴν ἀναλογία. Θέλοντας νὰ ὑπερβαίνετε τὴ φύση, κάνετε κάτι χειρότερο. Ἡ ἀκοή καὶ τὸ γούστο σας ἔχουν διαφθαρεῖ ἀπὸ μιὰ παρεξηγημένη τέχνη· φυσιολογικὰ ἡ μὲν ἀρμονία εἶναι ἡ ταυτοφωνία.

Ὁ κύριος Ραυὸ ἰσχυρίζεται ὅτι τὰ ἐπιφανειακά γνωρίσματα μιᾶς κάποιας ἀπώτητας ὑποβάλλουν φυσιολογικὰ τίς βάσεις τους καὶ ὅτι ἕνας ἀνθρωπος

μέ σωστό (αὐτὸ), ἔστω καὶ χωρὶς νὰ εἶναι ἐξασκημένο, μπορεῖ νὰ παραουδήσει φυσιολογικὰ σέ αὐτὴ τὴ βάση. Ἐδῶ ἔχουμε τὴν προκατάληψη ἑνὸς μουσικοῦ πού διαμεινεται ἀπὸ τὴν εἰσπείρα. Ἐκεῖνος πού δὲν ἔχει ἀκούσει ποτὲ οὔτε βάση οὔτε ἀρμονία ὄχι μόνον δὲν θὰ βρεῖ ἀθόρυγα αὐτὴ τὴν ἀρμονία καὶ τὴ βάση, ἀλλὰ θὰ τὸν δυσαρεστήσουν ἂν τίς ἀκούσει καὶ θὰ προτιμήσει τὴν ἀπλὴ ταυτοφωνία.

Ὅταν ἐπὶ χιλιετία λογάραζαν τίς ἡχητικὲς σχέσεις καὶ τοὺς νόμους τῆς ἀρμονίας, πῶς θὰ καταστήσουμε ποτὲ αὐτὴ τὴν τέχνη μιμητικὴ; Πῶς ἔγκαιται ἡ ἀρχὴ αὐτῆς τῆς ὑποτιθέμενης μιμησης; Τί σημαίνει ἡ ἀρμονία καὶ τί τὸ κοινὸ ὑπάρχει ἀνάμεσα στίς συγχορδίες καὶ στὰ πάθη μας;

Ἄν ρωτήσουμε τὸ ἴδιο γιὰ τὴ μελωδία, ἡ ἀπάντηση δίνεται ἀπ' ἐαυτῆς, προϋπάρχει στὸ πνεῦμα τῶν ἀναγνώστων. Μιμούμενη τίς ἀποχρώσεις τῆς φωνῆς, ἡ μελωδία ἐκφοᾷ τοὺς θορήνους, τίς κραυγές πόνου ἢ χαρᾶς, τίς ἀπειλές, τοὺς γόους· ὅλα τὰ φωνητικὰ σημεῖα τῶν παθῶν τῆς ἀνθρώπου. Μιμεῖται τοὺς τόνους τῶν γλώσσων καὶ τὰ τεχνάσματα καθε ἰδιώματος πού προδίδουν σκιετήματα τῆς ψυχῆς. Δὲν μιμεῖται ἀπλῶς, μιλάει, καὶ ἡ ἀναβρεθὴ πλὴν ὅμως ζωνεῖ, φλογεῖ, περιπαθεῖ γλώσσα τῆς ἔχει

ἐκαστονταυτάδια ἐπεργητικώτερα ἀπὸ τὴν ὁμιλία.

Ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ πηγάζει ἡ ἰκανότης τῶν μουσικῶν μιμήσεων. Ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ πηγάζει ἡ ἐπιδραση τοῦ τραγουδιοῦ πᾶνω εἰς εὐαισθητες καρδιές. Ἡ ἀρμονία μῦθοις νὰ συγχλίνει μὲ ὁρισμένα συστήματα συνιδέοντας τὴ διαδοχὴ τῶν ἤχων μὲ χάσιους νόμους μετατροπῆς, καθιστώντας τοὺς τονισμοὺς πρὸ ἀκριβείας, φέροντας σὺν αὐτῇ μὴν ἀσφαλὴ μαρτυρία αὐτῆς τῆς ὁρθότητος, συμπληρωσάδοντας καὶ ὁρίζοντας διαστήματα συνηγήσεων καὶ συνιδέοντας ἀνεκτίμητες ἀπογορεύσεις. Ἀλλὰ παρακωλύοντας τὴ μελωδία τῆς ἀφαιρῇ τὴν ἐνέργεια καὶ τὴν ἐκφραση, ἐξαλείφει τὸν περιπαθὴ τόνο γὰρ νὰ τὸν ὑποκαταστήσει μὲ τὸ ἀρμονικὸ διάστημα, ὑποτάσσει μόνον σὲ δύο πρότους τραγουδία ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν τρώπους ἰσάριθμους μὲ τοὺς ρητορικὸς τόνους, ἐξαλείφει καὶ καταργεῖ πλήθος ἤχων ἢ διαστημάτων ποὺ δὲν ὑπάρχονται σὺν σύστημά της. Ἐν ὁλόγως, χωρίζει τόσο τὸ τραγουδὶ ἀπὸ τὴν ὁμιλία, ὥστε αὐτὲς οἱ δύο γλῶσσες συγχρῶνεται, ἀντικρῶνεται, στερεῖται ἀμοιβαῖα καὶ ἐκείνη ἀντιθέτως καὶ μόνον διὰ τοῦ παραλογισμοῦ μῦθοις νὰ συνυπάρχουν μέσα σὲ ἓνα περικυβερτῆται ὑποκείμενο. Νὰ γὰρ ὁ λόγος βρῇται γὰρ τὸ γεγονός ὅτι ἐκφράζουν τραγουδιστὰ ἰσχυρὰ

καὶ σφοδρὰ πάθη· γὰρ γὰρ γλῶσσες καὶ αὐτὰ τὰ πάθη δὲν ἔχουν μουσικὴς ἀπογορεύσεις καὶ οὐκ οἱ βόρεια, ὅπως καὶ οἱ κύκλοι, δὲν πεθαίνουν ἀδόντας.

Ἀπὸ μὴν της ἡ ἀρμονία δὲν ἐπαρκεῖ εἰς ἐκφράσεις ποὺ δέχονται νὰ ἐξαφάνονται μόνον ἀπὸ αὐτήν. Ἡ βροντή, ὁ ψίθυρος τῶν νεφῶν, οἱ ἀνεμοί, οἱ καταργήδες δὲν ἀποδίδονται σωστά μὲ ἀπλὴς συμφωνίας. "Ο,τι καὶ ἐν κἀνοίμῃ, ἡ βροντὴ ἀπὸ μὴν της δὲν λέει τίποτα σὺν πνεύμα· γὰρ νὰ ἀκουστοῦν τὰ ἀντικείμενα, πρέπει νὰ μιμήσονται, σὲ καὶ μίμηση πρέπει ἓνα εἶδος λόγου νὰ συμπληρῶνται τὴ φωνὴ τῆς φύσης. Ὁ μουσικὸς ποὺ θέλει νὰ ἀποδώσει τὴ βροντὴ μὲ τὴ βροντὴ ἀπατᾶται. Ἄγνοε τόσο τὴν ἀδυναμία ὅσο καὶ τὴ δύναμη τῆς τέχνης του· κἀναι χωρὶς γνοῦστο, χωρὶς διαύγεια. Μάθετε τοῦ ὅτι πρέπει νὰ ἀποδώσει τὴ βροντὴ μὲ τὸ τραγουδὶ, ὅτι γὰρ νὰ ἀποδώσει τὴ φωνὴ τῶν βαρυάχων, θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς βάλῃ νὰ τραγουδοῦν· γὰρ δὲν ἀρκεῖ νὰ μιμῆται, πρέπει νὰ συγκινεῖ καὶ νὰ ἀρέσει, καὶ ἐν δὲν προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον κανενός, δὲν κἀναι πρὸς καμὴ ἐντύπωσιν.